



The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 27. rujna 2006.

Apostol Toma - uzor vjere za sve kršćane

Draga braćo i sestre!

Nastavljajući svoje susrete s dvanaesticom apostola koje je sam Isus izabrao, danas posvećujemo svoju pozornost Tomi. Prisutan je u sva četiri popisa što ih donosi Novi zavjet, u prva tri Evanđelja smješten je uz Mateja (usp. *Mt* 10,3; *Mk* 3,18; *Lk* 6,15), dok se u Djelima apostolskim nalazi uz Filipa (usp. *Dj* 1,13). Njegovo ime izvedeno je iz hebrejskoga korijena *ta am* što znači "u paru, blizanac". Tako mu Evanđelje po Ivanu više puta daje nadimak "Didimos" (usp. *Iv* 11,16; 20,24; 21,2), što na grčkom znači upravo "blizanac".

Nije jasno zašto je dobio taj nadimak. U prvom redu Četvrto evanđelje nudi nekoliko informacija koje naznačuju pokoji vanu crtu njegove osobnosti. Prva se odnosi na poticaj što ga daje ostalim apostolima, kad Isus, u kritičnom trenutku svoga ivota, odlučuje poći u Betaniju i uskrisiti Lazara, opasno se priblijujući Jeruzalemu (usp. *Mk* 10,32). Tom prilikom Toma reče učenicima: "Hajdemo i mi da umremo s njime!" (*Iv* 11,16). Ta njegova odlučnost u nasljedovanju Učitelja doista je za primjer te nam daje dragocjenu pouku: ona otkriva potpunu raspoloivost za prijanjanje uz Isusa, sve do poistovjećivanja vlastite sudbine s Njegovom i elje da se smrću s Njime podijeli najviše svjedočanstvo. Zapravo najvanija stvar i jest nikada se ne odvojiti od Isusa. Osim toga, kad Evanđelja koriste glagol "slijediti", to znači da kamo On krene, onamo kreće i njegov učenik. Na taj se način kršćanski ivot određuje kao ivot s Isusom Kristom, ivot što ga valja provesti skupa s Njime. Sveti Pavao opisuje nešto slično kad ovako ohrabruje korinške kršćane: "U srcima ste našim te umiremo i ivimo zajedno" (*2 Kor* 7,3). To što je vidljivo između apostola i njegovih kršćana, mora, naravno, vrijediti ponajprije za odnos između kršćana i samoga Krista.

Druga Tomina riječ zabilježena je s Posljednje večere. Tom prilikom Isus, predviđajući svoj skori odlazak, naviješta da će otići pripremiti mjesto učenicima kako bi i oni bili ondje gdje se on nalazi; te im pojašnjava: "Kamo ja odlazim, znate put" (*Iv 14,4*). Tada uzima riječ Toma govoreći: "Gospodine, ne znamo kamo odlaziš. Kako onda možemo put znati?" (*Iv 14,5*). On se zapravo ovim pitanjem stavlja na vrlo nisku razinu razumijevanja; no te riječi pružaju Isusu priliku da izgovori slavnu definiciju: "Ja sam Put i Istina i život" (*Iv 14,6*). Tako je ova objava otkrivena ponajprije Tomi, ali ona vrijedi za sve. Svaki puta kad čujemo ili čitamo ove riječi, možemo se mišljati staviti uz Tomu te zamisliti da Gospodin govori i nama kao što je govorio njemu. U isto vrijeme, njegovo pitanje na neki način daje i nama pravo da od Isusa tražimo objašnjenja. Na taj način doživljavamo slabost svoje sposobnosti razumijevanja, a istovremeno zauzimamo stav povjerenja onih koji očekuju svjetlo i snagu od onoga koji ih može dati. Vrlo je poznat, pa je čak ušao i u svijet narodnih izreka, prizor nevjernoga Tome, koji se dogodio osam dana nakon Uskrsa.

U početku on nije vjerovao da se Isus ukazao dok njega nije bilo, te je rekao: "Ako ne vidim na njegovim rukama biljeg čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, ako ne stavim svoju ruku u njegov bok, neću vjerovati" (*Iv 20,25*). U biti, iz ovih riječi izvire uvjerenje da je Isus prepoznatljiv, ne toliko po svome liku, koliko po svojim ranama. Toma smatra da su dokazni znakovi Isusova identiteta sada u prvom redu rane, kojima se otkriva do koje nas je mjere On ljubio. U tome ovaj apostol ne griješi. Kao što znamo, osam dana kasnije Isus se ponovno pojavljuje među svojim učenicima, no ovaj je put prisutan i Toma. A Isus ga poziva: "Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u moj bok i ne budi nevjeran nego vjeran" (*Iv 20,27*). Toma odgovara najsjajnijom ispovijesti vjere u čitavom Novom zavjetu: "Gospodin moj i Bog moj!" (*Iv 20,28*). S tim u vezi sveti Augustin tumači: Toma je "gledao i dodirivao čovjeka, no ispovijedao je svoju vjeru u Boga kojega nije ni gledao ni dodirivao. No, ono što je gledao i dodirivao vodilo ga je prema vjeri u ono u što je dotada sumnjao" (*In Iohann, 121,5*). Evanđelist nastavlja donoseći još i posljednju Isusovu riječ Tomi: "Budući da si me vidio, povjerovao si. Blaeni koji ne vidješe, a vjeruju!" (*Iv 20,29*). Ova se rečenica može preroći i u sadašnjem vremenu: "Blaeni koji ne vide, pa ipak vjeruju". U svakom slučaju, Isus ovdje navješćuje temeljno načelo za kršćane koji će doći nakon Tome, dakle za sve nas. Zanimljivo je promotriti kako jedan drugi Toma, veliki srednjovjekovni teolog iz Aquina, ovoj formuli blaenstva pridružuje onu koja joj je naizgled suprotna, a donosi je Luka: "Blago očima koje gledaju što vi gledate" (*Lk 10,23*). No, Akvinac tumači: "Zasludilo je mnogo više onaj koji vjeruje bez gledanja od onoga koji gledajući vjeruje" (*In Johann. XX lectio VI čl. 2566*). Zapravo, Poslanica Hebrejima, podsjećajući na čitav niz biblijskih Proroka, koji su povjerovali u Boga bez da vide ispunjenje njegovih obećanja, opisuje vjeru kao "neko imanje onoga čemu se nadamo, uvjerenost u zbiljnost kojih ne vidimo" (*Heb 11,1*). Slučaj apostola Tome važno je za nas iz najmanje tri razloga: prvo, jer nas tješi u našim nedoumicama; drugo, jer nam pokazuje da svaka sumnja može dovesti do jasnog ishoda iznad svake nesigurnosti; te, konačno, jer nas riječi što mu ih je Isus upravo podsjećaju na pravi smisao zrele vjere te nas ohrabruju da nastavimo, unatoč teškoćama, svojim putem prianjanja uz Njega.

Posljednja bilješka o Tomi sačuvana nam je u Četvrtom evanđelju koje ga predstavlja kao

svjedoka Uskrsloga u prizoru koji slijedi, a opisuje čudesan ulov na Tiberijadskom jezeru (usp. Iv 21,2). Tom je prilikom čak spomenut odmah nakon Šimuna Petra, što je očiti znak velike vanosti koju je imao u krugu prve kršćanske zajednice. Doista, pod njegovim su imenom kasnije napisana Djela apostola Tome i Tomino evanđelje. Oba su ova spisa apokrifi, ali ipak vani za proučavanje kršćanskih početaka. Spominjemo na koncu da je, prema drevnoj predaji, Toma evangelizirao najprije Siriju i Perziju (tako izvješćuje Origen, a prenosi Euzebije Cezarejski, Hist. eccl. 3,1), odakle je potom kršćanstvo pristiglo i u junu Indiju. Tako, imajući u vidu misijsku djelatnost, završavamo svoje razmišljanje, izričući nadu da će Tomin primjer sve više jačati našu vjeru u Isusa Krista, Gospodina našeg i Boga našeg.

Pozdrav hrvatskim hodočasniciima na hrvatskom:

Od srca pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, a posebno pjevačke zborove iz Dobrinja, Kraljevice i Krka. elim vam predragi, da vaše misli, molitve i pjesme budu nadahnute Bojom riječju kojoj je svojivot posvetio sveti Jeronim, zaštitnik vaših sunarodnjaka u Rimu. Hvaljen Isus i Marija!